



Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

16.02.2026. Nr. 1-5/40

Latvijas Republikas Satversmes tiesai
tiesa@satv.tiesa.gov.lv

Par bērna tiesību un interešu izvērtējumu lietā Nr. 2024-01-01

[1] Satversmes tiesa 2024. gada 26. janvārī ir ierosinājusi lietu Nr. 2024-01-01 "Par likuma "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 4.¹⁵ panta 2. punkta "b" apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam"¹ (turpmāk – lieta Nr. 2024-01-01).

Apstrīdētā norma noteic, ka reģistrācijas lietas publiskajā daļā iekļauj ziņas no kapitālsabiedrības dalībnieku (akcionāru) reģistra nodalījuma par kapitālsabiedrības dalībniekiem (akcionāriem) un mantojuma aizgādņiem un ziņas par akciju sabiedrības akcionāriem, kas norādītas akciju sabiedrības paziņojumā par akcionāra līdzdalības iegūšanu, palielināšanos vai samazināšanos. Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka apstrīdētā norma nesamērīgi ierobežo viņu Satversmes 96. pantā garantētās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Atbilstoši Komerclikuma 235. panta pirmās daļas 4. punkta "a" apakšpunktam katrā akcionāru reģistra nodalījumā ieraksta ziņas par akcionāriem: fiziskajai personai – vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja personai nav personas koda – dzimšanas datumu, personu apliecinoša dokumenta numuru un izdošanas datumu, valsti un institūciju, kas dokumentu izdevusi) un adresi, kurā tā sasniedzama. Atbilstoši Komerclikuma 235. panta pirmās daļas 5., 6. un 7. punktam katrā akcionāru reģistra nodalījumā ieraksta akcionāra elektroniskā pasta adresi, ja akcionārs to lūdzis izmantot sabiedrības saziņai ar viņu, katra akcionāra akciju kategoriju, skaitu, nominālvērtību un no akcijām izrietošo balsu skaitu, kā arī akciju apmaksas stāvokli

¹ [Satversmes tiesas 2024. gada 26. janvāra lēmums par lietas ierosināšanu](#)

2024. gada 14. novembrī Satversmes tiesa pieņēma lēmumu² par jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai lietā Nr. 2024-01-01 (turpmāk –Lēmums), jo Satversmes tiesai ir radušās šaubas par Eiropas Savienības tiesību normu saturu un to iztulkošanu. Tiesvedība lietā Nr. 2024-01-01 ir apturēta līdz brīdim, kad stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums.

[2] Lēmumā minēts, ka pieteikuma iesniedzēji ir 17 fiziskas personas - mazākuma akcionāri akciju sabiedrībā, kas apstrīd Uzņēmumu reģistra likuma normu par akcionāru datu publiskošanu. Lēmums nesatur informāciju, ka iesniedzēji pieteikumā ir informējuši Satversmes tiesu par bērnu akcionāru datu publiskošanu vai norādījuši, ka apstrīdētā norma aizskar arī bērnu kā akcionāru tiesības. Tādējādi nepilngadīgie akcionāri lietā Nr. 2024-01-01, iespējams, nav aplūkoti kā atsevišķa grupa vai īpašais aspekts, vērtējot likuma “Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru” 4.¹⁵ panta 2. punkta “b” apakšpunkta atbilstību Satversmes 96. pantam.

Vēlos vērst Satversmes tiesas uzmanību, ka apstrīdētā norma skar arī bērnu tiesības un intereses, jo akciju īpašnieki mantojuma, dāvinājuma vai citu civiltiesisku darījumu rezultātā var būt arī bērni. Saskaņā ar tiesisko regulējumu arī bērnu kā akcionāru personas dati akcionāru reģistros ir publiski pieejami jebkurai neidentificētai personai tiešsaistes režīmā un šo datu tālāka izmantošana nav ierobežota, līdz ar to nav iespējams kontrolēt, kas, kādus personas datus ir apstrādājis un kādam nolūkam, kas ir pretrunā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27.aprīļa Regulā 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (turpmāk –Datu regula) nostiprinātajam datu minimizēšanas principam. Nepilngadīgos tiesiskos darījumos pārstāv viņu likumiskie pārstāvji.³ Tas nozīmē, ka nepilngadīgie akcionāri patstāvīgi nevar veikt akciju atsavināšanas, iegādes un citus darījumus. No minētā izriet, ka bērni patstāvīgi nevar veikt finanšu noziegumus, līdz ar to bērnu akcionāru datu publiskošana, lai novērstu situācijas, kas saistītas ar nepilngadīgu akcionāru negodprātīgu un pretlikumīgu rīcību, tai skaitā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, ir rūpīgi izvērtējama, ņemot vērā šādu nepieciešamību un samērīguma principu. Tāpat, ņemot vērā ziņu apjomu (vārds, uzvārds, personas kods, adrese, akciju skaits, nominālvērtība un citi dati), šīs informācijas publiska pieejamība par nepilngadīgajiem akcionāriem var radīt riskus bērnu fiziskai drošībai un neaizskaramībai saistībā ar akciju piederību.

[3] Datu regulas preambulas 38. apsvēruma noteic: “Bērniem pienākas īpaša personas datu aizsardzība, jo viņi var pietiekami neapzināties attiecīgos riskus [..]”. Saskaņā ar Latvijas Republikas

² [Satversmes tiesas 2024. gada 14. novembra lēmums lietā Nr. 2024-01-01](#)

³ Civillikuma 261. pants.

Satversmes 110. pantu valstij ir pienākums aizsargāt bērna tiesības. ANO Bērnu tiesību konvencijas 3. panta pirmā daļa un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. panta pirmā daļa noteic bērna interešu prioritāti. Savukārt Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. panta otrajā daļā tiek īpaši uzsvērts, ka visām darbībām attiecībā uz bērnu neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai pašvaldību institūcijas, sabiedriskās organizācijas vai citas fiziskās un juridiskās personas, kā arī tiesas un citas tiesībaizsardzības iestādes, prioritāri ir jānodrošina bērna tiesības un intereses. Šīs personas ievēro bērna labākās intereses visās darbībās, kas tieši vai netieši skar vai var skart bērnu: 1) novērtējot jebkuru ar bērnu saistītu gadījumu; 2) rīkojoties jebkādā ar bērnu saistītā lietā; 3) pieņemot jebkuru lēmumu saistībā ar bērnu.

Satversmes tiesa savā judikatūrā vairākkārt ir uzsvērusi, ka bērna labākās intereses ir prioritāras un tās jāvērtē ikvienā procesā, kas bērnu skar tieši vai netieši. Minētais princips attiecas uz visiem trim valsts varas atzariem - likumdevēja varu, izpildvaru un tiesu varu.

Bērna tiesību un interešu prioritāte nozīmē, ka ne vien tiesai un citām institūcijām savi lēmumi jāpieņem, ievērojot bērnu tiesības un intereses, bet arī likumdevējam normatīvie akti jāpieņem vai jāgroza, aizsargājot bērnu tiesības un intereses iespējami labākajā veidā.⁴

Jebkurš lēmums, kas attiecas uz bērnu, jāpieņem tādā veidā, lai, cik vien tas iespējams, tiktu ievērotas bērna intereses un nodrošinātas viņa tiesības. Tās tiek skartas ne tikai tad, kad lēmums jāpieņem tieši attiecībā uz bērnu, bet arī tad, kad lēmums var būt tikai attiecināms uz bērnu vai var netieši skart bērnu. Arī tad, ja bērns nav lēmuma objekts, minētais prioritātes princips ir jāievēro, ja vien šis lēmums bērnu var skart. Jebkuras citas prioritātes atzīšana bez nopietna iemesla un attaisnojuma nav pieļaujama.⁵

Nemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto tiesībsarga kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, lūdzu Satversmes tiesu, izskatot lietu Nr. 2024-01-01 par akcionāru personas datu publiskošanu un apstrīdētā regulējuma atbilstību Satversmes 96. pantā nostiprinātajām tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, izvērtēt apstrīdēto normu arī no bērna tiesību un labāko interešu aizsardzības viedokļa.

Ar cieņu
tiesībsardze

Karina Palkova

⁴ [Satversmes tiesas 2004. gada 11. oktobra sprieduma lietā Nr.2004-02-0106 11.punkts](#)

⁵ [Satversmes tiesas 2005.gada 22.decembra sprieduma lietā Nr. 2005-19-01 11.punkts](#)